

Література

1. Овсяннікова О. Професійна етика суддів та працівників суду як чинник, що впливає на формування громадської думки. *Підприємництво, господарство і право*. № 8. 2016. С. 196-200.

2. Кодекс суддівської етики від 22 лютого 2013 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Чижик Г. Чому судам досі довіряють лише 1,7% українців, і що з цим робити. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/01/11/7279542/>.

УДК 342.565.2(477) (043.2)

Кузьо Ю.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

В Україні на даний момент єдиним органом, що наділений виключним правом здійснювати офіційне тлумачення Конституції та законів України, є КСУ. Здійснюючи офіційне тлумачення законів України, КСУ обов'язково перевіряє їх на відповідність Основному Закону України та виявляє їх конституційно-правовий зміст. Зважаючи на обов'язковість дії рішень даного органу на всю територію нашої держави, реалізація КСУ функції офіційного тлумачення законів виключає їх подальшу інтерпретацію всупереч офіційному змісту. У такий спосіб забезпечується конституційно-правовий режим застосування нормативно-правових актів, у тому числі судами загальної юрисдикції, сприяючи конституціоналізації правової системи України.

О.І. Махніцький зазначає: «Захищаючи Конституцію, в якій відтворено морально-правові цінності, Конституційний Суд України захищає право і такі соціальні пріоритети: народ, який є джерелом влади; права і свободи людини і громадянина; суверенітет і цілісність території; демократична влада і судовий контроль; рівність кожного громадянина перед законом та інші. Реалізація принципу верховенства права у конституційному судочинстві відкриває шлях до творчого застосування закону. Рішення Конституційного Суду України, засновані на принципі верховенства права, за змістом мають утверджувати права та свободи людини, укріплювати довіру не лише до самого Конституційного Суду України, а й у його особі до всіх державних інституцій» [1, с. 42].

Право має еволюціонувати разом зі зміною соціального життя. Звідси

впливає, що будь-який нормативно-правовий акт повинен тлумачитися у світлі умов часу у якому він існує. Ф. Веніславський вважає, що саме у процесі офіційного тлумачення виявляється «дух» права, втіленого в тексті Конституції і конституційних законів України, його «філософія», спрямованість усього конституційно правового регулювання. Тому, виконуючи свою інтерпретаційну функцію, саме Конституційний Суд покликаний стати дієвим елементом конституційно-правового механізму забезпечення стабільності конституційного ладу і його засад. Забезпечення конституційної стабільності має лежати в основі здійснення будь-якої інтерпретації норм Основного Закону України [2].

У свою чергу, Конституційний Суд – це суд над законами та іншими нормативно-правовими актами. Завдяки цій особливості він є не класичним органом судової влади, яка захищає верховенство Конституції і верховенство установчої влади народу над владою установленою, тобто державною.

Досить важливим є також питання про судову правотворчість, у тому числі і конституційну. Адже завдяки такому напрямку діяльності буде забезпечене ефективна актуалізація нормативно-правових актів та їх адекватне застосування. На думку М. Козюбри, однією з основних причин, які обумовлюють необхідність суддівської правотворчості, є потреба у конкретизації норм законів та інших нормативних актів, прийнятих офіційними суб'єктами нормотворчості, або ж точніше – їх актуалізації, тобто пристосування до конкретних ситуацій, що є предметом розгляду суду, з урахуванням безлічі чинників, які впливають на ухвалення судового рішення [3].

Тому, автор певен, що без елементів правотворчості не може обійтися також процес судового тлумачення конституції, законів та інших нормативних актів, яке є такою ж невід'ємною властивістю правосуддя, як і правотворчість (по суті – її складовою).

На думку П. Розанвалона, конституційні суди беруть участь у розширенні й поглибленні представницької системи як позитивної форми організації демократії. Вони сприяють примноженню форм представництва, адже «таке примноження є єдиним способом більш достовірного вираження загальної волі. Воно дає змогу, в кінцевому підсумку, більш ефективно ставити владу під контроль громадян через плюралізацію цих останніх. Це веде до нового погляду на питання відносин між прямою і представницькою демократією. Конституційні суди дають змогу, відповідно, виправляти помилки представницької системи (закликаючи представників більшості враховувати висловлену раніше загальну волю і залишати відкритим майбутнє) і розвивати її демократичну функціональність».

Отже, фактично в даному випадку цілком виправдано ідеться про

своєрідну місію посередництва конституційної юрисдикції між різними органами влади у демократичній державі [4, с. 228].

Важливим є удосконалення правової охорони Конституції України, укріплення її законності та утвердження принципу верховенства права. Саме тому, суддя Конституційного Суду України В.П. Колісник наголошує, що одним із важливих механізмів подолання конституційних криз та конфліктів має стати запровадження постійного зваженого фахового діалогу (насамперед внутрішньопартійних дискусій та діалогу всередині парламентської більшості, а також діалогу між парламентською більшістю та опозицією) з найбільш актуальних та важливих проблем сьогодення, що має відбуватися зі всебічним урахуванням основоположних ідей сучасного органічного конституціоналізму [5, с. 100]. І хоча швидка реалізація таких механізмів навряд чи можлива, однак головним у цьому разі є закладення перспективних гарантій формування високої політичної культури взаємодії суспільних інститутів, що має набути ознак невідвортної тенденції та, безперечно, є дуже важливим.

Отже, ефективність діяльності КСУ, з кожним етапом розвитку суспільства набирає все нових правових обертів, які лише зміцнюють правопорядок та конституційний лад в Україні. Аналіз новітніх рішень КСУ свідчать про уже зроблені важливі кроки, в вирішенні проблем які існували сьогодні як в законодавчих актах так і захисті конституційних прав та свобод кожної людини та громадянина України.

Література

1. Махніцький О.І. Застосування та інтерпретація принципу верховенства права у конституційному правосудді. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2013. Т. 13. С. 41-49.

2. Веніславський. Ф. Інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України в механізмі забезпечення стабільності конституційного ладу. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 2. С. 61-69.

3. Козюбра М.І. Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя. *Право України*. 2016. № 10. С. 38-48.

4. Бичков І. Щодо місця конституційного суду України в механізмі стримувань і противаг. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 224-229.

5. Колісник В. Доктринальні підходи, покладені в основу конституційної системи, та усталеність демократичного поступу. *Вісник Конституційного Суду України*. 2019. № 5. С. 96-100.